N°. 134. 1859.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Dingsdag 8 November.

Deze courant verschijnt des dingsdags, donderdags en zaturdags. Binnen deze gemeente en Vlissingen geschiedt de uitgave den avond te voren ten 8 ure.

De abonnementsprijs per drie maanden is ƒ 3, franco per post ƒ 3,40.

De inzending van advertentien kan geschieden tot tien ure des morgens, op den dag der uitgave.

De prijs van gewone advertentien is 22 cent per regel; van huwelijks, geboorte of doodbekendmagingen enz., van één tot zes regels ƒ 1,50, voor elken regel daarboven 22 cent.

Buitengewoon groote letters worden berekend naar de plaats die zij innemen.

Voor elke plaatsing moet 35 cent voor zegel worden betaald. De betaling geschiedt kontant.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel, inhoudende vervolg van het verslag der zaturdag gehoudene zitting van de Provinciale Staten.

Editie van maandag avond 8 ure.

Binnenlandsche tijdingen.

Middelburg 7 november.

De gemeenteraad alhier zal op woensdag aanstaande, des namiddags half twee ure, weder eene openbare zitting houden, waarin de navolgende onderwerpen zullen behandeld worden: missive gedeputeerde staten, goedkeuring raadsbesluiten enz.; idem bestuur godshuizen, rekening 1858; idem bestuur toonkunst, rekening concertzaal 1858; idem plaatselijke schoolcommissie, voordragt vacature; idem bestuur geneeskundige school, vaststelling schoolgelden; adres P. Dumon Tak, gemeentegrond in erfpacht; uitloting aandeelen geldleening; verordening op het loslopen en schutten van vee.

De gewone najaars-vergadering der staten van deze provincie is zaturdag gesloten, nadat alle aan de orde gestelde werkzaamheden afgehandeld waren. Van die zitting geven wij hierbij een uitvoerig verslag.

Uit aanmerking der bedenkingen, gerezen tegen de beginselen van het ontwerp polder-reglement, hebben gedeputeerde staten besloten dit ontwerp in te trekken, met voornemen om de zaak nader tot een punt van ernstige overweging te maken en den uitslag daarvan zoo mogelijk in de aanstaande zomervergadering mede te deelen.

Vrijdag is bij de tweede kamer de beraadslaging aangevangen over het wetsontwerp op de spoorwegen. Voor een overzigt van het in de zitting van dien dag en den volgenden verhandelde, verwijzen wij naar de rubriek staten generaal.

In de zitting van heden is de behandeling voortgezet. De heeren van Akerlaken en Wintgens lieten zich zeer ongunstig over het ontwerp uit. Volgens hunne overtuiging zou het een ramp voor Nederland zijn, indien het werd aangenomen. Ook de heer van Reede van Oudtshoorn motiveerde de door hem uit te brengen afkeurende stem.

De heer van Heiden Reinestein verklaarde zich voor het wetsontwerp, en de heer Godefroi achtte het alleen aannemelijk, indien er een ruim gebruik werd gemaakt van het regt van amendement; met het beginsel door de regering aangenomen kon hij zich wel vereenigen.

Wij vernemen dat in eene, in de afgeloopene week alhier gehoudene vergadering van de Maatschappij tot bevordering van landbouw en veeteelt in de provincie Zeeland, in plaats van de aftredende leden van het hoofdbestuur, de heeren mr. C. van der Bosch de Clercq, voorzitter, mr. G. A. Fokker, onder-voorzitter, en mr. W. Ph. Vis, secretaris, zijn benoemd: tot voorzitter de heer mr. G. A. Fokker, tot onder-voorzitter de heer mr. W. Ph. Vis, en tot secretaris jhr. H. van Reigersberg Versluys.

Voor het provinciaal geregtshof alhier heeft jl. zaturdag wederom een dijkwerker teregt gestaan, die werd verondersteld te behooren tot degenen, bij arrest van 18 november 1858 wederspannig aan de wet verklaard, en beschuldigd van het in meerderheid gewelddadig eischen van drank in eene keet met bedreigingen, voorts van het met andere dijkwerkers zamenspannen om hun werk te staken tot het bekomen van meerder loon (van welke zaak wij reeds meermalen hebben melding gemaakt.) De identiteit van dezen persoon was echter niet voldoende bewezen, waarom het hof hem heeft vrij gesproken. Hij is echter niet in vrijheid gesteld als zijnde ten gevolge van verzet tegen de openbare magt, bij gelegenheid dat hij dezen zomer ter voormelder zake werd gearresteerd, door de regtbank van Goes tot eene correctionele gevangenisstraf van een jaar is veroordeeld.

In de zelfde zitting is C. L. Bosman, wever te Lokeren, ter zake van een te Neuzen gepleegden diefstal met binnen- en buitenbraak, tot twee jaren correctionele gevangenis veroordeeld. Aan beide beschuldigden was als raadsman toegevoegd de heer mr. J. van de Graft, advocaat alhier.

Tegen den zelfden dag was gedagvaard J. C. Leunis, schipper te Axel, thans voortvlugtig, ten einde te regt te staan wegens *diefstal van tarwe, welke hem als schipper was toevertrouwd*, en geladen in een door hem gevoerd wordend vaartuig.

Bij zijne niet verschijning is eene herdaging bevolen tegen den 25 dezer.

Aan het strand te Westkapelle is gevonden en door den waarnemenden burgemeester aldaar geborgen, eene vierriems barkas, gemerkt TD 100.

---

§ Ll. donderdag is de nieuw benoemde burgemeester van 's Heer Arendskerke en Heinkenszand, na in handen van den commissaris des konings de vereischte eeden te hebben afgelegd, aan het veer van het Sloe door eene eerewacht afgehaald en naar de gemeente geleid, waar hij feestelijk werd ontvangen. Des avonds waren vele huizen verlicht.

Naar men verzekert, zou bij de indische regering het voornemen bestaan, *om in de kolonien al de benoodigheden voor de* kleeding van het indische leger te doen vervaardigen, die tot nu toe in het moederland voor hare rekening worden aangemaakt.

Z. K. H. de prins van Oranje zal, naar men meldt, niet voor tegen nieuwjaar in de residentie terugkeeren.

Aan het Handels- en effectenblad ontleenen wij het berigt, dat de koningin der Nederlanden, reizende onder den naam van gravin von Brünne, en H. K. H. de groothertogin van Baden *den 27sten october te Nizza waren aangekomen, voorafgegaan* door 2 karabiniers te paard in groot uniform. De koningin der Nederlanden wordt vergezeld van eene hofdame en eene kamerheer, en heeft het hotel Victoria, de groothertogin het hotel Beaufort betrokken.

H. M. de koningin zal slechts eenige dagen te Nizza vertoeven. Het is onjuist, dat H. M. aldaar haren vader, den koning van Wurtemburg zal opwachten.

Men verwacht te Nizza, behalve de koningin van Denemarken nog de prins en prinses van Oldenburg, den hertog van Holstein en den groothertog Nicolaas, zoon van de groothertogin van Leuchtenberg.

De Amsterdamsche courant vermeldt dat de pakhuizen van den heer Spengler op Decima in den nacht tusschen 19 en 20 augustus door brand zijn vernield. Bij eenige ongeregelheid waren aldaar drie Japanners door Engelschen gedood en twee zwaar gewond.

De door een eigenaardig en merkwaardig gebrek aan het borstbeen zoo belangwekkende en in de geneeskundige wereld zoo bekende heer Groux, uit Hamburg, bevindt zich thans te Groningen.

Daar men op hem de verschillende bewegingen van het hart kan waarnemen, hebben beroemde geleerden, zoo wel van de nieuwe als oude wereld, onderzoekingen op hem gedaan, die tot belangrijke uitkomsten hebben geleid.

De heer Groux heeft van de hart-bewegingen eene bijzondere studie gemaakt, en zal daarover, zoo als men verneemt, aldaar eene voordragt houden en deze proeven toelichten.

Op het kasteel te Windsor van H. M. de koningin van Engeland is in de afgeloopene week aangekomen de kolonel Willoughby, die overbrenger is van geschenken voor de koningin van den maharajah van Kasjemir. Die geschenken bestaan in eene tent van *cachemieren stof en een ledekant van massief goud* ter waarde van 150,000 p. st. (f 1,800,000.) Dit kostbare meubel is voorloopig in de troonzaal geplaatst maar zal waarschijnlijk wel spoedig ter bezigtiging van het publiek worden gesteld.

Benoemingen en besluiten.

Bevorderd, bij besluit van 2 dezer, met ingang van den 1 dezer, tot *kapitein-luitenant ter zee, de luit. ter zee 1e klasse* P. A. van Rees.

Z. M. heeft goedgevonden te ontbinden de commissie, aan welke een onderzoek werd opgedragen naar de vermoedelijke gevolgen der doorgraving van de landengte van Suez voor den handel en de reederijen van Nederland en aan de leden dier commissie op de meest eervolle wijze ontslag te verleenen uit die betrekking, met dankbetuiging voor de uitmuntende wijze, waarop zij zich van de hun opgedragen taak hebben gekweten.

Kerk- en schoolnieuws.

§ Voor de vacante onderwijzersplaats te Kappelle, is in de vorige week door 9 sollicitanten vergelijkend examen afgelegd. Op de voordragt waren geplaatst A. Visser, onderwijzer te Gapinge, C. Douw Snijder, hulponderwijzer te Goes, en C. Snijder onderwijzer te Cats. Daaruit is de eerst voorgedragene benoemd.

Marine en leger.

Men meldt aan de Utrechtsche courant uit 's Hage, dat plan bestaat, om het regement rijdende artillerie, sedert eenige jaren te Leyden in bezetting, naar Arnhem te verplaatsen, ter vervanging van het aldaar liggende regement dragonders.

— De 1ste luitenant L. L. M. Glasius en de 1ste luitenant-adjudant E. F. C. A. Henkens, beiden van het 5de regement infanterie, zijn bij de koninklijke militaire akademie te Breda gedetacheerd geworden, ten einde aldaar werkzaam te zijn.

Meteorologische waarnemingen,

gedaan op 's rijks werf te Vlissingen, des middags 12 ure.

October — november 1859.

Datum	Wind. Rigting.	Wind. Kracht.	Barmometer bij 0°.	Thermometer C.	betrekkelijke vochtigheid.	Spanning van den damp.	Regen.	Laagste temperat. enverschil met de hoogste.	*Aanmerkingen.*
30	W.ZW.	11	752.0	9.6	0.88	8.10	2.5	—	bew. heijig.
31	No.t.N	4	745.7	8.7	0.79	6.87	10.5	—	betrokken.
1	Zw.t.W	32	736.0	12.5	0.86	9.43	2.0	—	buijig bew.
2	West.	10	757.2	11.0	0.79	7.83	4.0	—	buijig bew.
3	Zw.t.W	14	757.8	9.8	0.78	7.30	3.5	—	dik bewolkt.
4	Z. ZO.	10	746.5	10.1	0.88	8.37	1.0	—	dik.
5	West.	15	752.3	10.8	0.77	7.61	0.0	—	bewolkt.

Staten generaal.

TWEEDE KAMER.

Vrijdag zijn de beraadslagingen aangevangen over het wetsontwerp tot bekrachtiging der verleende concessien voor de Noorder en Zuider spoorwegen.

De heer van Hall was de eerste die het woord voerde. In den aanvang der uitvoerige rede, die door hem uitgesproken werd, herinnerde hij dat het tegenwoordig ministerie bij de aanvaarding zijner taak zich tot pligt gesteld had, vooreerst om het belastingstelsel in verband met den financielen toestand van sommige gemeenten te verbeteren, welke aangelegenheid tot heden niet geregeld was, en ten tweede den aanleg van spoorwegen te bevorderen. Het nu in behandeling zijnde wetsontwerp beschouwde hij in de eerste plaats uit een grondwettig oogpunt, moetende volgens het voorschrift van art. 72 der grondwet op elk voorstel van regeringswege gedaan, de raad van state worden gehoord, hetgeen, naar hij meende te weten, met dit ontwerp niet zou hebben plaats gehad. In de tweede plaats behandelde hij de vraag of de daarstelling van zulk een groot net van spoorwegen, als hier werd voorgedragen, niet door den staat zelven behoorde plaats te hebben. Op onderscheidene gronden toonde hij aan dat het aanleggen van staatsspoorwegen boven elk ander stelsel te verkiezen was. Vooreerst geloofde hij dit, omdat daardoor meer waarborgen dan anders zouden gegeven worden voor een behoorlijk vervoer, waarvan men het monopolie niet aan particulieren moest overlaten, die alleen door boeten of bedreiging van de overneming van de zaak door den staat, tot nakoming van aangegane verbindtenissen konden gedwongen worden. Daarenboven waren de financiele krachten des rijks zijns oordeels groot genoeg om jaarlijks aan zoodani-

gen aanleg 10 a 15 millioen te besteden, terwijl het benoodigde geld daarvoor voorhanden zijnde, de volvoering van plannen in dit opzigt eerder verwezenlijkt zou zijn, dan bij concessien aan particuliere personen, voor wie het nog zeer onzeker zou wezen of het hun gelukken zou de vereischte kapitalen te bekomen. Ten derde meende hij dat, met den aanleg van staatsspoorwegen de toekomst van 's lands financien niet in de waagschaal zou gesteld worden en men deze daarbij niet voor een aantal jaren verbinden zou. Ten slotte geloofde hij dat, wilde men de uitvoering van de hier bedoelde werken niet langs den door hem aangegeven weg tot stand doen komen, dan nog een ander middel dan het voorgedragene, beter zou zijn, namelijk het uitleenen van een zeker bedrag der [illegible] tegen eene lage rente aan soliede personen.

De heer Begram verklaarde zich ook voor den aanleg van spoorwegen door den staat. Dit prees hij aan om het regtstreeksche gezag dat het gouvernement op dergelijke ondernemingen zou kunnen uitoefenen, zoo tot handhaving van eenmaal gemaakte bepalingen, en in betrekking tot het omslagtig beheer dat deze zaak moet veroorzaken, als ook met betrekking tot het onderhoud zoo van wegen als van materieel. Bij de groote sommen die de aanleg van deze werken zoude veroorzaken, en bij den langdurigen tijd waarvoor de financien van den staat werden verbonden ten behoeve van deze aangelegenheid, meende hij de behartiging der belangen en regten van zoo velen niet aan particulieren te mogen toevertrouwen, in weerwil van de controle die op het bestuur van regeringswege zou uitgeoefend worden, daar hij in de daaromtrent voorgedragen bepalingen geene genoegzame waarborgen zag, en deze voor hem geene voldoende geruststelling opleverden. Om deze en verder aangegevene redenen verklaarde hij zich tegen het wetsontwerp, terwijl hij meent dat bij eene afstemming, de zaak der spoorwegen nog niet bedorven zou zijn, aangezien hij geloofde dat, in dat geval, een ander wetsontwerp zou ingediend worden dat een plan op geringere maar meer uitvoerbare schaal zou inhouden.

De heer Schimmelpenninck van der Oije gaf te kennen dat ook hij zich tegen het wetsontwerp zou moeten verklaren.

Hij ondersteunde de bedenking van den heer van Hall ten opzigte van het gerucht dat dit wetsontwerp niet door den raad van state zou zijn onderzocht. Hij behandelde daarop drie punten: de aangegane contracten, de voorgedragen rigtingen en eindelijk zijne eigene verlangens. In de aangegane contracten meende hij voor de beide concessien niet gelijke voorwaarden gesteld te zien. Hij onderzocht vervolgens de voorgestelde rigtingen, in verband met de voorstellen van andere zijden voorgedragen, waarvan hij de gebreken of de voordeelen aantoonde. Zich voor den aanleg van staatsspoorwegen verklarende, geloofde hij dat het volgens de voordragt moeijelijk zou zijn tegen 4½ pct. het benoodigd kapitaal te bekomen; terwijl de bezwaring der schatkist met 3½ millioen jaarlijks voor rentegarantie hem bedenkelijk voorkwam. Zijns inziens zou met 60 millioen een voldoend net van spoorwegen kunnen worden aangelegd, en, stellende dat de overige behoeften van het land op 50 millioen te berekenen zijn, zoo zou, daar reeds 40 millioen zich bevinden in de schatkist, de overige 70 millioen over 7 jaren kunnen worden verdeeld, en ter voorziening in een en ander strekken. Zijne gedachten resumerende, verklaarde hij in eene wet volkomen genoegen te kunnen nemen, waarin zou geschreven staan: 1. dat spoorwegen van staatswege zouden worden aangelegd, en wel twee lijnen: de eerste loopende van Vlissingen over Middelburg, Breda, den Bosch, Venlo, naar Maastricht: de tweede van Arnhem, over Zutphen, naar Rheine, met eene vertakking over Deventer naar Zwolle, Meppel, Leeuwarden, links naar Harlingen, regts naar Groningen en verder niets; en 2. dat deze werken 60 millioen zullende kosten, in zeven jaren zullen worden daargesteld.

De heer van Voorthuysen, de laatste spreker van dien dag, betoogde in eene lange toespraak dat uit al de gedrukte en gewisselde bescheiden het moeijelijk is in te zien, welk hoofddoel de regering zich gesteld heeft bij de keuze van de rigting der voorgestelde spoorweglijnen. Dat hoofddoel achtte hij hoog noodig alsnog te kennen, en daarom hoopte hij dat dit, gedurende den loop der beraadslagingen voldoende zou uitkomen, ten einde de tegenstanders te doen gevoelen dat zij gedwaald hebben, vooral omtrent de voorenstelling dat de regering hierin met weinig spaarzaamheid zou zijn te werk gegaan, op een oogenblik dat nog zoo veel ten behoeve van onze financien moet worden verrigt, en bij het bestaande denkbeeld dat belastingen op sommige levensbehoeften zouden behooren te worden afgeschaft.

Zaturdag werden de beraadslagingen voortgezet. Daarbij stelde de heer de Poorter op den voorgrond, dat hij meer spoorwegen verlangde dan thans bestaan, doch dat zij moeten strekken in het belang van den handel, ter verbinding onzer havens met het buitenland, en ter verbinding onderling van de hoofdzetels van ons binnenlandsch verkeer. Van dit standpunt uitgaande, besprak hij de wet uit het oogpunt van het algemeen belang en uit dat van onze financien.

De vraag of het spoorwegnet, thans in beraadslaging, was werkelijk in het algemeen belang, moest hij gansch ontkennend beantwoorden. Hij wees te dien aanzien op de bezwaren, ontwikkeld in de voorloopige verslagen en in een tal van vertoogen, geschriften en adressen. Men had het gemis van eene aansluiting van Groningen naar de hanoversche grenzen in de rigting van Leer of Asschendorf; eene gansche uitsluiting van het welvarendste, het zuidelijk gedeelte van Friesland, en den verbazende omweg, die de Friezen moesten maken om, door Drenthes steppen heen, naar Holland te komen. Voorts was een gansch gewest bijna uitgesloten door gemis van een spoorweg van den Helder langs de Zaanstreken op Amsterdam, een weg die zelfs de doorgraving van Holland op zijn smalst onnoodig zou maken. Eindelijk waren de belangen van de hoofdstad des rijks ten eenenmale miskend, terwijl de weg van Arnhem, langs Nijmegen op Venlo, wel verre van aan Amsterdam eenige vergoeding te schenken, slechts millioenen uit 's lands schatkist zouden doen wegwerpen. De oorzaak van al deze misgrepen lag, naar sprekers zienswijze, in het voorbijzien door de regering van het natuurlijke centrale punt voor de spoorwegverbinding, dat geen ander dan Utrecht was en kon zijn. Hij betreurde dan ook de halstarrigheid, waarmede de regering bleef vasthouden aan het eenmaal aangenomen dwaalbegrip. De lijn van Utrecht naar 's Hertogenbosch behoorde de stamlijn te zijn, waaraan zich dan [illegible] aansluiten. Het gevolg van het stelsel, door de regering aangenomen was, dat Antwerpen [illegible] doch voor hollandsch geld [illegible], zou verkrijgen de kortste verbinding met noordelijk Duitschland; terwijl van den anderen kant ook het welvarend deel van Noordbrabant, de Langstraat en Altena, van het spoorwegnet bovenmatig werd verwijderd. Antwerpen zou bevoordeeld worden, maar het magtige en kooprijke Amsterdam gedwongen om een grooten omweg te maken. Deze miskenning van de belangen van 's rijks hoofdstad werd door den spreker diep betreurd, die daarvoor in de voorgenomen doorgraving geenerlei vergoeding zag. Bij al deze bezwaren woog ook nog dat betrekkelijk het defensiewezen. Het stelsel der regering zou noodig maken den aanleg van nieuwe werken, verhooging van het budget van oorlog en, bij onverhoopt gevaar, eene noodzakelijke verdeeling onzer kleine strijdkrachten.

Wat de financiele bedenkingen betrof die de spreker had tegen het voorgestelde plan, herinnerde hij, hoe na de sedert zoo vele jaren door de geheele natie gekoesterde wensch naar afschaffing van die belastingen, welke op handel en nijverheid drukken, op nieuw tot onbepaalden tijd onvervuld zou blijven. De verklaring, daaromtrent door de regering afgelegd, was van hoogst gewigtigen aard. De brandstoffen, de patent-belasting, de invoering van een vrijzinniger tarief, dat alles zou nu onmogelijk worden. Vele gemeenten behoefden hulp en verwachtten die van eene wijziging in ons belastingstelsel: ook dit uitzigt zou zijn vervlogen. De weldaad der spoorwegen zou dus betaald moeten worden met de opoffering van den weldaad van afschaffing van lasten, voorzeker niet minder groot dan die de aanleg van spoorwegen geeft. Doch dan ook was het duurder pligt dan ooit, om te zorgen, dat de weldaad der spoorwegen, als compensatie, zoo gelijk mogelijk verdeeld werd over het land; doch dit was het geval niet, want de welvarendste streken en de voornaamste steden des rijks werden van het spoorwegnet uitgesloten. Bij den spreker stond de overtuiging dan ook vast, dat eenmaal aan de billijkheid, aan de rede en het gezond verstand zou worden toegegeven, en dat de lijn van Utrecht naar 's Hertogenbosch als stamlijn worden aangenomen, zoodra slechts de kwade genius, die thans over de ministers scheen te zweven, zou zijn geweken. Eindelijk was ook de spreker overtuigd, dat zonder de medewerking van de amsterdamsche beurs de geldleeningen voor de spoorwegen niet tot stand zouden komen, en dat de te beproeven kunstmiddeltjes, om buitenlands „faire mousser les actions" niet zullen baten. De conclusie van den spreker was alzoo, dat hij, indien het mogelijk ware, gaarne zou medewerken om de voorgestelde lijnen door amendementen te verbeteren; doch dat hij, ware zulks onmogelijk, in het algemeen belang zijne stem aan het ontwerp zou moeten onthouden, tenzij de latere verklaringen en toelichtingen van voorstanders der wet of van de regering hem in zijne overtuiging mogten schokken.

De heer Kien heeft in eene uitvoerige rede het nut betoogd van den aanleg van staatsbanen, vooral wat de hoofdlijnen aangaat; doch subsidiair het nut erkend van aanleg van spoorwegen door particulieren, mits de onderneming soliede en de rigting der lijnen goed gekozen zij. Uit dit dubbele oogpunt kwam hem de voordragt der regering verwerpelijk en de aanvrage van de heeren Wolterbeek c. s., het meest verkieselijke voor.

De heer van Heukelom heeft in eene zeer uitvoerige rede de wetsvoordragt uit drieerlei oogpunt bestreden: 1. van wege het zonderlinge karakter der wet; 2. op grond van de beginselen die het gouvernement heeft geleid; en 3. op de financiele bezwaren.

Daarna heeft de heer Zylker de bezwaren tegen de voordragt uiteengezet en van de andere zijde de voordeelen daarvan opgesomd, ten slotte verklarende dat hij nog niet beslissen kon of hij voor dan wel tegen de voordragt stemmen zou, daar zulks zou afhangen van de wijzigingen die de voordragt welligt nog zou kunnen ondergaan.

De vergadering is daarna gescheiden tot maandag ochtend ten 11 ure, zijnde dan de heer van Akerlaken het eerst aan het woord.

Het in de zitting van vrijdag ingekomen ontwerp van wet tot herziening der regten op den in- en uitvoer van visch, strekt om zoo wel den in- als den uitvoer van allerhande zee- en riviervisch, zoo versch als gerookt, gedroogd of gezouten, geheel vrij te stellen.

Provinciale staten van Zeeland.

Zitting van 6 november.

Tegenwoordig de commissaris des konings, voorzitter, 37 leden en de griffier, (zijnde de zelfde leden als bij de vorige zittingen, benevens de heeren F. van Deinse, Moolenburgh en Onghena.)

De notulen der vorige zitting na gedane voorlezing goedgekeurd zijnde, wordt gelezen en voor kennisgeving aangenomen eene missive van den heer Sprenger, behelzende mededeeling dat hij de betrekking van lid van gedeputeerde staten aanvaardt.

De heer Sprenger voert daarna het woord om zijnen medeleden te doen opmerken dat hij deze betrekking heeft op zich genomen, in de hoop dat de daaraan verbondene werkzaamheden zullen te vereenigen zijn met zijne overige veelvuldige bezigheden. Om dat doel te bereiken verlaat hij zich op de welwillendheid van den voorzitter en de overige leden van gedeputeerde staten, in wier vriendschappelijken omgang hij zich aanbeveelt. Mogt hem intusschen door de ondervinding blijken dat die betrekking met zijne [illegible] is te vereenigen met zijnen maatschappelijken werkkring, dan durft hij zich vleijen dat de leden het hem verschoonen en hem even welwillend zullen terugnemen als het hem eervol is opgedragen.

Bij monde van den heer de Lange wordt namens de commissie van rapporteurs [illegible] de afdeelingen [illegible].

Dit stuk is hoofdzakelijk van den volgenden inhoud.

De voorzitters der respectieve afdeelingen, deelden ieder in hunne sectie mede dat zij waren overeen gekomen, om eerst in beraadslaging te brengen de hoofdstrekking van het concept reglement, bepaaldelijk in art. 1 daarvan omschreven, om na afloop daarvan, naar gelang van de gevoelens der leden, nader te bepalen in hoeverre met de beraadslaging over den verderen inhoud van dat reglement zoude worden voortgegaan.

Bij eene afdeeling waren 9 leden, (hebbende de twee leden van gedeputeerde staten verlangd zich hunne gevoelens voor te behouden) bij eene andere de meerderheid, en bij de laatste 8 leden, van gevoelen dat de hoofdstrekking in art. 1 van het reglement vervat, voor dit gewest onaannemelijk was.

Eenige leden van eene afdeeling hadden echter geen bezwaar tegen het denkbeeld van waterschap, doch wilden niet geacht worden daardoor goedkeuring te schenken aan de wijze waarop dat denkbeeld in het reglement is uitgewerkt, terwijl in eene andere afdeeling twee leden verklaarden zich met het hoofdbeginsel van het ontwerp, de vereeniging van polders tot waterschappen, wel te kunnen vereenigen, op de gronden in de memorie van toelichting ontwikkeld, behoudens zoodanige wijzigingen als bij de verdere behandeling der zaak ten aanzien van sommige bijzonderheden mogten noodig geacht worden en welke naar hun oordeel gevoegelijk bij wijze van amendement zouden kunnen geschieden.

In twee afdeelingen was men algemeen van gevoelen dat de provinciale staten grondwettig bevoegd waren om een reglement als het onderhavige vast te stellen.

De gronden, die de leden aanvoerden waarom zij de hoofdstelling in art. 1 vervat onaannemelijk achten, waren bij eene afdeeling deze:

1. Dat zoodanige verandering en ingrijping in de bestaande orde van zaken van de polderbesturen is onnoodig. Het tegenwoordig bestuur toch, op historischen oorsprong gegrond, voorziet voldoende in de behoeften, en mogt hier of daar een polderbestuur gevonden worden, dat nalatig is in deszelfs [illegible] trachting en de belangen der grondeigenaren verzaakt, de wet van 12 julij 1855 dan daar is om de zoodanigen tot hunne verpligting terug te brengen en in het nagelatene te voorzien.

2. Dat het is schadelijk en nadeelig. De groote polders toch zullen zeker overwigt op de kleine polders verkrijgen, waardoor niet anders dan jalouzie tusschen den een en ander zal worden verwekt en daarvan niet anders dan onaangename gevolgen te voorzien zijn; — ook zal voor de afscheiding van het buiten- en binnenbeheer der polders, meerdere kosten worden veroorzaakt dan thans het geval is, en 3. Dat in oogenblikken van gevaar de ingelanden van den in gevaar zijnden polder, die hunne eigendommen bedreigd zien, niet gelijdelijk zullen afwachten tot dat door dijkgraaf en dijkraden van een groot uitgestrekt waterschap, die onmogelijk bij alle punten waar gevaar is kunnen tegenwoordig zijn, in den nood worde voorzien, of hunne belangen geheel overlaten aan eenen werkbaas in de nabijheid, — zij zullen eerder zelven handen aan het werk slaan om hunne eigendommen te beveiligen: en zal hierdoor geene verwarring geboren worden? terwijl bij die afdeeling nog meerdere redenen werden ter sprake gebragt die allen aanleiding gaven tot de overtuiging dat Zeelands belang niet medebrengt de daarstelling van waterschappen, zoo als die in het reglement zijn bedoeld.

Bij eene andere afdeeling was de grond waarom men zich niet met art. 1 kon vereenigen, de door grondeigenaren en dijksdirectien daartegen aangevoerde redenen en als aandrukschen de tegen verkregene regten.

Terwijl eindelijk bij eene afdeeling de volgende gronden werden aangevoerd:

1. Dat daardoor zouden gekrenkt worden de regten van de thans bestaande polders, wateringen of waterschappen bij derzelver ontstaan verzekerd, het zij bij octrooijen onder vroegere staatsregelingen verleend, het zij bij de concessien tot indijking onder latere staatsregelingen toegestaan, waardoor alzoo bijzondere en erkende eigendomsregten zouden verkort worden.

2. Dat door de voorgestelde vereeniging, de kleine polders als wanneer geheel door de grootere zouden [illegible], vermits natuurlijk de grootere polders van het waterschap meest [illegible] stemmen zouden [illegible] dan de kleinere der laatsten geheel magteloos zouden zijn tegenover het [illegible] meerderheid uitmaken [illegible].

3. Dat daarenboven [illegible] eene omschrijving van de grenzen van de bedoelde waterschappen [illegible] van de [illegible]

ringen waar [illegible] bestaan, men door de aanneming van het beginsel zich zoude laten leiden op eenen weg waarvan men de uitkomst niet kan voorzien en men alzoo besluiten zoude tot iets waarvan de gevolgen alsnog in het duister liggen.

[illegible] dat de kosten van beheer niet minder zullen zijn, maar wel meer dan thans, daar men, het ontwerp aangenomen wordende, niet alleen zal hebben te bestrijden de kosten van het huishoudelijk bestuur der polders, welke vooral voor kleine polders niet minder zullen zijn dan tegenwoordig, maar ook die van het algemeen bestuur van het waterschap, welke, lettende op de toelichting van de artikelen 5—8, niet gering te schatten zijn.

5. Dat de vrees in het ontwerp en de daartoe betrekkelijke toelichting doorstralende, dat, zonder de voorgestelde centralisatie, voor de algemeene veiligheid der polders geene genoegzame waarborgen zouden bestaan, ongegrond mag geacht worden, wanneer men let op de bestaande grondwettelijke voorschriften [illegible] voortgevloeide wet, regelende [illegible] waterschapsbelangen.

[illegible] Dat het te vreezen is dat door de aanneming van het onderwerpelijke voorstel alle lust tot indijking van daarvoor vatbare gronden of schorren zal worden uitgedoofd, daar, hoezeer zulks moet geschieden ter risico en pericule en ten koste van [illegible] schorren of gronden, die alzoo moeten geacht worden eerst en vooral bevoegd te zijn om hunne eigene gronden te beheeren, nogthans ingevolge art. 2 van het ontwerp dadelijk van dat beheer zullen worden ontzet en gebragt onder de voogdijschap van het waterschap waaraan zij grenzen.

Op welke gronden in de bedoelde afdeeling, des gevorderd door meerdere te versterken, de meerderheid het beginsel, hetwelk tot grondslag van het bedoelde ontwerp is aangenomen, verderfelijk acht, zoo voor de bestaande regten als voor de wezenlijke belangen van de [illegible] of waterschappen in deze provincie, zoo als zij thans bestaan.

Die zelfde afdeeling was echter eenstemmig aangaande den wensch dat aan de bedenkingen tegen het thans bestaande [illegible] van administratie der polders in Zeeland zoo vroeger als later gerezen, mogt worden te gemoet gekomen door zoodanige wijzigingen, waardoor het beheer zoo der vrije als der calamiteuse polders worde geregeld overeenkomstig onze tegenwoordige [illegible] en daarmede in verband staande wetten, en [illegible] algemeene en bijzondere eigendomsregten worden geëerbiedigd, [illegible] men vreest dat die wensch geen vervulling zal kunnen erlangen zoo lang niet de algemeene wet op den [illegible] zijn tot stand gekomen.

[illegible] naar aanleiding van eenige inlichtingen, [illegible] gedeputeerde staten gegeven, algemeen de wensch te kennen gegeven, dat de policieverordeningen omtrent de polders werden herzien en de bestaande [illegible] decreten ten dien opzigte werden vervangen door eene nederlandsche verordening, bepaaldelijk omdat zoodanige policieverordening kan worden tot stand gebragt, afgezonderd van een reglement op het beheer der polders.

Algemeen was men in alle de afdeelingen van gevoelen, dat het overbodig zoude zijn voor alsnog te treden in het onderzoek van de bijzondere bepalingen van het ontwerp, zoo lang men niet aangaande het hoofdbeginsel is overeengekomen.

(Het vervolg van het verslag der zitting is in het Bijvoegsel opgenomen.)

Buitenlandsche tijdingen.

Engeland.

[illegible] november. The morning post bevestigt het berigt dat Engeland eenen vertegenwoordiger naar het te houden congres zal zenden, maar voegt daarbij dat de vooraf te bepalen punten nog niet in bijzonderheden geregeld zijn.

— Het zelfde blad [illegible] een artikel over de italiaansche aangelegenheid en den meer besproken brief van keizer Napoleon ten beste gegeven. De redenering van het blad komt [illegible] neder dat Europa aan Italie onmogelijk eene reorganisatie [illegible] en dat het den Italianen de vrijheid moet laten [illegible] hun lot te beschikken. Het verdient de aandacht [illegible] van dat blad, hoezeer tegen Frankrijk gerigt, in [illegible] en gematigden vorm ontwikkeld zijn, waaruit men opmaakt dat de diplomatieke betrekkingen tusschen Frankrijk en Engeland, die onlangs alles behalve goed schenen te wezen, eene wezenlijke verandering hebben ondergaan. Men gaat zelfs zoo ver van te beweren dat eene schikking ten opzigte van de lastige kwestie der doorgraving van de landengte van Suez niet tot de onmogelijkheden behoort.

— The daily news zegt dat Engeland en Frankrijk het eens zijn omtrent de expeditie tegen China en dat men eene aanzienlijke strijdmagt in het aanstaande voorjaar naar de Peiho zal [illegible]

[illegible] stoomschepen [illegible] van Holyhead te Southampton aangekomen [illegible] aldaar gedurende den winter voor de reis naar Noord-Amerika voltooid te worden. Tot dekking van de daartoe benoodigde kosten zijn 40,000 p. st. door de maatschappij aan welke het schip toebehoort, beschikbaar gesteld.

— Volgens berigt uit Malta zijn den 1 dezer zijn twee stoomlinieschepen van het eskader naar Ancona gezonden.

Duitschland.

Berlijn 3 november. Te Berlijn houdt men nog altijd vast aan het denkbeeld dat het congres ook zal kunnen dienstbaar gemaakt worden aan de herziening van de tractaten van 1815 in het algemeen. Pruissen en Rusland zijn niet voornemens dit toe te geven. Dit is een der gewigtigste resultaten van de bijeenkomst te Breslau; Pruissen en Rusland zijn het te dien opzigte volkomen eens geworden.

— Naar men verneemt zal de regering bij den aanstaanden landdag een wetsontwerp indienen betreffende de uitbreiding der marine. Men zegt dat een crediet van 2½ a 3 millioen thalers zal worden aangevraagd, waarvan het bedrag minder zal moeten strekken tot het doen bouwen van oorlogsbodems dan tot het uitbreiden der versterkingen aan den Jahde-boezem, en die op het eiland Rugen aangelegd zijn; wijders tot het nemen van zoodanige maatregelen, welke als grondslagen kunnen dienen tot het vormen eener oorlogsvloot.

— De Weener bladen bevatten nog steeds beschouwingen over de ministeriële crisis in Oostenrijk. Het wordt daaruit bevestigd, dat de minister van financiën von Bruck wel degelijk zijn ontslag aangeboden, doch, op uitdrukkelijk verzoek des keizers, teruggetrokken heeft, alsmede dat het aftreden van baron von Hübner, als minister van policie, uitsluitend aan zijne belangstelling in de hongaarsche aangelegenheid is te wijten, waartegen de keizer hoogelijk moet zijn ingenomen. Merkwaardig is het dan ook, dat aartshertog Ferdinand Max zich schijnt te willen onttrekken aan den gang der regering, welke zoo zeer tegen zijne meer liberale gezindheid indruischt. Daaraan althans wordt zijne lange te voren reis toegeschreven, terwijl men ook beweert, dat hij zijne benoeming tot gouverneur van Venetie heeft van de hand gewezen. Een ander bewijs van de reactionaire gezindheid der oostenrijksche regering vindt men in het [illegible] gerucht der terugroeping in het ministerie van baron von Bach, den voorvechter van het centralisatie-stelsel.

Frankrijk.

Parijs 5 november. De Moniteur behelst eene depeche van den generaal de Martimprey, den opperbevelhebber der krijgsmagt in Algerie, aan den minister van oorlog, gedagteekend in het legerkamp te Ain Tacouralt den 30 october, en het volgende inhoudende: „De Beni-Snassen hebben zich onderworpen, geven gijzelaars en betalen schatting. Scheik Mimoun, de vorst van het gebergte, is zelf gekomen om de door ons voorgeschrevene voorwaarden aan te nemen en voor hunne vervulling in te staan. Binnen vier dagen zal ik te Ousebda, vervolgens in de vlakte van Augad en in de landstreek Zekhar, aan de helling van het gebergte, de zaken in orde brengen.”

— De keizer is niet naar Compiegne vertrokken vóór dat de geheele zaak van het congres geregeld was. Thans moet hij het volkomen eens zijn met het engelsche kabinet over de voorwaarden waarop Engeland toetreedt, en hij heeft dus zijnen minister van buitenlandsche zaken en den britschen gezant alleen de zorg achtergelaten om de ondergeschikte punten te regelen voor de organisatie van het congres. Er worden dan ook druk bijeenkomsten gehouden tusschen deze beide diplomaten en de gezanten van andere mogendheden.

Wat Engeland heeft bedongen, is onbekend, maar hoogstwaarschijnlijk heeft die regering de erkenning verkregen van het regt der italiaansche bevolkingen om zelven over hun eigen lot te beschikken.

Die onzekerheid zal wel spoedig door de engelsche dagbladen worden opgeruimd.

— Men verhaalt thans, dat Bologna door fransche troepen zal worden bezet, dat de heer Pietri weder naar Italie zal vertrekken en dat nog een ander fransch diplomaat naar de Romagna zal worden gezonden. De sardinische gezant, de Villamarina, heeft in een onderhoud met graaf Walewski te kennen gegeven, dat, wanneer de zaken in Italie zoo liepen, niet alleen eene verandering van ministerie te Turijn zou plaats hebben, maar zelfs eene revolutie aldaar kon uitbreken, waarop graaf Walewski de schouders moet hebben opgehaald.

— De heer Laroncière le Noury, die met prins Napoleon in Engeland was, moet den geheimen last hebben gehad om de engelsche kusten op te nemen, met het doel, om de punten aan te wijzen die voor eene landing geschikt zouden kunnen zijn. Zijn rapport moet daarop nederkomen, dat de punten, tegenover de fransche kust gelegen, weinig kans van slagen voor zoodanige landing aanboden, en dat eene landing op de kust van Ierland daarom minder aanbevelenswaardig was, omdat, alsdan alle voordeelen van eene overrompeling zouden vervallen

— De werkzaamheden aan den vorstelijken grafkelder te St. Denis worden ijverig voortgezet. Het voor de keizerlijke familie bestemde gedeelte is bijna gereed, terwijl naar men zegt, reeds toebereidselen worden gemaakt om het stoffelijk overschot van den hertog van Reichstadt uit Weenen derwaarts over te brengen.

— Volgens berigten uit Afrika, door La patrie medegedeeld, is de staat van oorlog tusschen Spanje en Marokko met 28 october formeel begonnen en is er in de nabijheid der spaansche vesting Ceuta reeds een gevecht voorgevallen.

— De laatste depeche, welke de fransche regering van haren consul-generaal in Japan ontvangen heeft, luidt ongunstig. De betrekkingen tusschen dien vertegenwoordiger en de japansche regering moeten zelfs van dien aard geworden zijn, dat eene vredebreuk als niet onwaarschijnlijk kan beschouwd worden. Men verneemt zelfs dat de stoomkorvet Duchayla, onder bevel van den kapitein ter zee Tricault, in alle haast naar de japansche wateren is vertrokken.

Italie.

Men weet dat Victor Emmanuel jl. maandag een onderhoud moest hebben met Garibaldi. Ook is het bekend dat men algemeen dacht dat 's keizers brief van 20 october de aanleiding tot dat onderhoud was. Over de bijeenkomst van den koning met den republikeinschen generaal verneemt men eenige bijzonderheden, die onder voorbehoud nogthans worden medegedeeld. Garibaldi zou aan Victor Emmanuel verklaard hebben dat hij rekende op de medewerking van geheel Italie, hetwelk op zijne roepstem in opstand zou komen, en voorts dat hij de wapenen niet zou nederleggen, zoo lang het bij den aanvang van den oorlog verkondigde programma niet zou zijn vervuld; dat wil zeggen zoo lang Oostenrijk nog een voet in Italie zou hebben. Te vergeefs moet de koning hem hebben voorgehouden dat hij, de koning, met Frankrijk en zelfs met Oostenrijk verbindtenissen had aangegaan, en hem hebben onder het oog gebragt dat, door alles te willen winnen, men gevaar loopt alles te verliezen. Daarop zou Garibaldi driftig geantwoord hebben, dat hij verzekerd was dat de omwenteling magtig genoeg zou zijn om buitenlandsche hulp te ontberen, kortom dat zijn besluit onherroepelijk genomen was.

— De berigten uit Napels luiden, ook uit een ander dan staatkundig oogpunt, zeer ongunstig. Bijna elken avond worden personen in de straten dier stad door roovers overvallen en vermoord.

— Naar een berigt van L'indépendance belge zouden de door den paus toegezegde hervormingen hoofdzakelijk van administratieven aard zijn, en bestaan in vermeerdering van het aantal ambtenaren van den leekenstand, uitbreiding van de vrijheid der gemeenten om hare eigene zaken zelven te besturen, verbetering van het regtswezen, en herziening van zekere wetten en verorderingen van vroegeren tijd.

Zeetijdingen.

Volgens berigten uit Rio Janeiro van 8 dezer lag aldaar zeilklaar naar het kanaal om orders het, barkschip *Maria*, gez. E. N. F. van Wulven, en zou denkelijk den 10den vertrekken.

— Ter reede van Vlissingen gearriveerd voor Belgie bestemd: den 4 dezer *Adèle*, gez. Clausen, New York; *Wollin*, gez. Hattmann, Namsos; *Friendship*, gez. Marshall, *Planter*, gez. Eckles, den 5den *Amica Manu*, gez. Peper, *Helen*, gez. Abott, deze vier van Londen; *Sardinian*, gez. Chalmers, Archangel, laast van Brouwershaven; *Ocean*, gez. Cassier, Buenos Ayres; *Mary Ogden*, gez. Loveland, New York.

Als bijlegger is den 4 dezer ter reede gearriveerd: de hollandsche bark *H. Liduina*, gez. A. van Brink van Newcastle naar Shanghai bestemd, met eene lading steenkolen, heeft aanmerkelijke schade bekomen, en zeilen en kluiverboom verloren. Den 5den de hollandsche schooner *Zeven Sterren*, van Amsterdam, naar Triest bestemd, zonder schade wegens slecht weder aangeloopen. De fransche schooner *Deux Frères*, gez. Assailly van Antwerpen naar Duinkerken bestemd met rijst, koffij, olijfolie, tabak, enz., heeft twee ankers verloren, en is met een anker bij Rammekens tegen den vasten wal gedrezen; dit schip wordt adsistentie verleend.

Handelsberigten.

Meekrapprijzen.

Rotterdam 7 november.

Van meekrap werd heden redelijk geveild. De prijzen waren ferm, doch er is weinig gedaan. Wortelen noteert men f 18½.

Graanmarkten.

Amsterdam 7 november.

Tarwe onveranderd. Gerst prijshoudend.

Raapolie op zes weken f 35. Lijnolie op zes weken f 30½.

Rotterdam 7 november.

Gerst en erwten 20 cent hooger, anders eender.

Prijzen van effecten.

Amsterdam 7 november.

Nederland.	Certific. Werkelijke schuld	2½ pct.	64⅛
	dito Nationale dito	3 "	76¼
	dito dito dito	4 "	97½
	Aand. Handelmaatschappij	4½ "	126¼
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5 "	103⅝
	Certific. Hope & co.	4 "	80¾
	dito dito 1855, 6de serie	5 "	99½
	dito	6 "	61¾
	Aand. spoorweg (afgefourneerd)		—
	dito dito (onafgefourneerd)		—
Polen.	Schatkistobligatien	4 "	77¾
Spanje.	Obligatien	1¾ "	31⅛
	dito binnenlandsch	3 "	41¼
	Certific. coupons bewijzen		—
	Crediet instelling (gefourneerd)		—
Oostenrijk.	Obligatien Weener metalliek	5 "	54⅛
	dito amsterdamsche	5 "	73½
	dito nationale	5 "	58
	dito 1847/1852	2½ "	—
	Bank actien	3 "	842
Belgie.	*Certificaten bij Rothschild*	2½ "	—
Portugal.	Obligatien	3 "	48½
	dito nieuwe	3 "	42⅛
Grenada.	dito		15⅛
Venezuela.	dito	2½ "	27⅜
Illinois.	dito	7 "	79¾
Mexico.	dito	3 "	21⅛

Beurs van Londen, 5 nov. ten 12 ure. Consols 96⅛

Beurs van Weenen, 5 nov. (slotprijzen) Metalliek 5 pct. 72.—.

Beurs van Parijs, 5 nov. (slotprijzen.) 4½ pct. compt —,— 3 pct. 70,—.

Middelen van vervoer.

STOOMBOOTDIENSTEN.

Tusschen Middelburg en Rotterdam.

Uren van vertrek in NOVEMBER.

Van Middelburg			Van Rotterdam		
Dingsdag 8	's morg.	9,30	Dingsdag 8	's morg.	6 ure.
Donderdag 10	"	11 ure.	Woensdag 9	"	7
Vrijdag 11	"	11,30	Vrijdag 11	"	8
Zaturdag 12	's midd.	12	Zaturdag 12	"	9,30
Zondag 13	's morg.	6	Zondag 13	"	9,30
Maandag 14	"	6	Maandag 14	"	9,30
Dingsdag 15	"	6	Dingsdag 15	"	9,30
Donderdag 17	"	6	Woensdag 16	"	10,30
Vrijdag 18	"	6,30	Vrijdag 18	"	10,30
Zaturdag 19	"	7	Zaturdag 19	"	10,30
Zondag 20	"	8	Zondag 20	"	6
Maandag 21	"	8,30	Maandag 21	"	6

Advertentien.

Vijfentwintig-jarige Echtvereeniging

VAN

A. PAGTER

en

J. VROEGH.

Middelburg, 6 November 1859.

Middelburg, 4 November 1859.

Heden overleed alhier, tot droefheid van haren Broeder, Zusters en verdere betrekkingen, ANNA CORNELIA DE BRAKKE, in den ouderdom van 48 jaren.

Deze is dienende tot algemeene kennisgeving.

Gevoelig voor de veelvuldige bewijzen van deelneming, ondervonden bij het treurig berigt van het zoo ver van ons verwijderd overlijden van onzen veelgeliefden Zoon ABRAHAM, betuigen wij, ook namens onze Kinderen en Behuwdkinderen, onzen hartelijken dank.

Middelburg, den 7 November 1859.

H. J. HENDRIKSE.
J. J. HENDRIKSE, VAN SORGE.

Allen die iets te vorderen hebben van de Nalatenschap van wijlen JAN SCHIETEKATTE, in leven Mr. Timmerman enz. te Nieuw- en St. Joosland, worden verzocht daarvan schriftelijke opgave te doen ten Kantore van den Notaris D. J. VAN DER HORST SERLÉ te Middelburg, vóór den 15 November eerstkomende.

De genen welke eenige pretentie hebben ten laste van of verschuldigd zijn aan wijlen den Heer J. SELS, worden verzocht daarvan opgaaf of betaling te doen vóór den 30 November 1859, aan den ondergeteekende.

F. NACHTEGAEL, Exec. Testam.

DE HOLLANDSCHE SOCIETEIT VAN LEVENSVERZEKERINGEN,

Opgerigt in den jare 1807 te Amsterdam,

gaat blijkens de Tarieven, verkrijgbaar ten Kantore der Directie en bij HH. Correspondenten, CONTRACTEN VAN LEVENSVERZEKERING, van onderscheiden aard aan; — verzekert WEDUWEN- EN WEEZEN-PENSIOENEN en geeft LIJFRENTEBRIEVEN uit, zoo wel dadelijk ingaande als uitgestelde.

Bij de Tarieven is eene *Nieuwe Tafel* gevoegd, waarbij verzekerd wordt, Gelden te ontvangen op gevorderde jaren, en bij overlijden vóór den in het Contract bepaalden leeftijd, evenwel de verzekerde Som aan de na te laten Betrekkingen van den Verzekerde te voldoen; zoo dat de Premie nimmer vruchteloos wordt uitgegeven.

De Directeur,

P. LANGERHUIZEN.

Kantoor Reguliers-Dwarsstraat, bij het Koningsplein, X no. 301.

Correspondenten in de Provincie Zeeland:

Te Middelburg, de Heer W. M. ENGELBERTS.
" Zierikzee, de Heer Jhr. W. D. DE JONGE.

AANGEBRAGT te **Arnemuiden** eene **vierbanks Schuit,** zwart geschilderd en afgezet met een geel Berghoutje; staande van binnen op twee Plankjes: WILLIAM WRIGHT, ROVVER GOORE.

De regtgebbende vervoege zich ter reclame bij den Burgemeester aldaar.

De Notaris P. VAN DE GRAFT zal, ten verzoeke van P. J. HUBREGTSE, op Donderdag den 10 November 1859, des namiddags ten één ure, op de Groenmarkt te *Middelburg*, in het openbaar verkoopen: eene partij **Eikenhouten Ribben,** van 8 tot 20 voet lang, van verschillende dikten, eene partij dito **Planken,** van 7 tot 26 voet lang; eene partij **Zeilen,** waaronder twee zeer geschikt tot Zaadzeilen, eene **Barkas,** liggende buiten de Veersche Barriere, in den Watergang, vijftien stuks **Kruiwagens,** eene **Karet** en hetgeen meer zal worden geveild.

VERKOOPING NEDERLANDSCH LOGEMENT ABDIJ,

Dingsdag 15 November 1859, ten overstaan van den Notaris D. J. VAN DER HORST SERLÉ en Getuigen, van

ZINDELIJKE MEUBELEN

en verder Huisraad, waaronder Mahonijhouten Linnenkast, Secretaires en Chiffonnières, eene Garderobe, Eikenhouten Kabinetten, een Buffet, Eiken- en Boekenkassen, een Schrijftafel, Ronde-, Speel-, Lade- en andere Tafels, Stoelen met Zwarte Zadeux, Spiegels, Prenten in Lijsten met Glazen, Pendulen en *Bloemvazen*, *Porselein*, Thee- en Tafelservicezen, Roomkleur, Ledekanten met en zonder Behang, Bedden, Wollen en Chitsen Dekens, gemaakt Bed- en Tafellinnen, Koper-, Tin-, Kristal-, Glas-, Verlakt- en Aardewerk, Tapijten, Karpetten, Matten, Franklins, een Cuisinière, Persen, een Mangel, eene partij Droogstokken; voorts een Reflecteerspiegel met Brenten, eene Illuminatiekas, Tuinbanken en Stoelen, Koffers, Kisten, eene partij **Boeken** en hetgeen verder zal worden aangeboden.

Alles op Maandag te voren, van 10 tot 3 ure, voor een te zien.

VERKOOPING VAN BOEKEN ENZ.

Op Donderdag den 24sten November 1859 en volgende dagen zal door W. P. VAN STOCKUM, Boekhandelaar te **'s Gravenhage,** verkocht worden eene belangrijke verzameling **BOEKEN,** in verschillende talen en vakken van wetenschap, kunst en letteren, voornamelijk betrekkelijk Godgeleerdheid, Geschiedenis, Natuur- en Wiskunde, Regtsgeleerdheid en Staatkunde, Wijsbegeerte, Taal- en Letterkunde, Dichtkunst en Romans; voorts eene **Hemel-** en **Aardglobe, Atlassen** en **Landkaarten, Prentwerken** en **Teekeningen, Prenten** en **Portretten,** en eindelijk eenige SCHILDERIJEN en diverse Voorwerpen; nagelaten door den Hoogwelgeb. Heer Jhr. Mr. W. DE JONGE VAN CAMPENS NIEUWLAND, Oud-Minister van Justitie.

De **Catalogus** zal op franco aanvrage worden toegezonden.

Op Zaturdag den 3 December 1859 zal binnen Middelburg worden verkocht, eene aanzienlijke partij aan die Gemeente toebehoorende **HARDE en ZACHTE**

OLMEN-BOOMEN,

waarvan onderscheidene zeer geschikt tot Werkhout.

Aanvang des morgens ten 10 ure, op het Molenwater, bij de Verwerijstraat.

Aandeelhouders in de *oude Negotiatie* voor de **STOOMJAART** tusschen **Middelburg en Rotterdam,** worden uitgenoodigd tot bijwoning der Jaarlijksche algemeene Vergadering op Donderdag den 10 November e. k. namiddag ten twee ure, in de Societeit St. Joris, tot het opnemen der rekening over het jaar 1858.

De gelegenheid om de **GROENE MEE** te laten droogen *in de Meekrap- en Garancinefabriek Zuidbeveland* te **GOES,** blijft bij voortduring bestaan voor allen die er prijs op stellen hunne Wortels spoedig en goed bewerkt te zien. Informatien deswegens kunnen worden gevraagd aan allen die daarvan gebruik hebben gemaakt en nog dagelijks maken, met name: B. GIDJAM te Goes, P. DE ZEEUW te Waarde, Dr. C. A. VAN RENTERGHEM & Co. te Goes, JOOST VAN DAMME te Wolfaartsdijk, A. KOKERBEKE te Goes, D. LIJS te Waarde, C. KORSTANJE te Goes, J. POELMAN, te Yerseke enz.

Reedhuur tot **Racyn** ƒ 20,— per 500 Ned. ℔ zonder meer, mits aangevoerd franco vóór de Fabriek.

VERHAGEN & Co.

TE KOOP

Eene volledige SMEDERIJ, Huis en Erve. Te bevragen bij JAKOBUS DE KAM, te Gapinge.

Twee HUIZEN te Koop in 't Nieuwland. Adres bij C. KLAP.

UIT DE HAND TE KOOP

HONDERD STUKS zware, regtstammige Olmen en Essen **BOOMEN,** benevens eenige [illegible] da bij de Hofstede bewoond door [illegible] onder de Gemeente Nisse.

WINTER-ARTIKELEN.

ONTVANGEN: een geheel nieuw assortiment [illegible] **PELTERIJEN,** tot Fabriekspr[ijzen]. Ook nog nieuwe **Wintermantels,** waaronder mooije modellen voor **Jongens en Meisjes,** bij

K. BAART.

BRANDSTOFFEN.

Gedurende deze week in lossing eene Lading **Haard-** en **Franklinblokken** en **Keukenhout,** en de volgende week wachtende eene Lading **Brusselsche Kolen,** voor

A. C. VAN ASSELBERGH.

BRUSSELSCHE KOLEN

in lossing voor JOH. V. D. LEIJE, Firma BEHEYDT & Co.

Bij gunstig weder deze week IN LOSSING Schipper KLOOSTER, met eerste kwaliteit **Houding Kolen,** voor rekening van J. OOST LIEVENSE.

STEENKOLEN.

IN LOSSING Schipper P. WENNEKER, [illegible] brandende **Kunt Kagchel-** en **Smeekolen,** en P. VAN WEERDE met **Brusselsche Kagchelkolen,** voor T. DE BROEKERT & Co., Langeviele.

Eene **Keukenmeid,** tevens Huiswerk verrigtende, benoodigd bij Mevrouw BAK BROUWER, Langendelft.

Met half November eene fatsoenlijke Burger **Dienstmeid** benoodigd, goed kunnende Koken, liefst tusschen de 30 en 40 jaren. Adres aan het Bureau dezer Courant.

Door ziekte eene **Noodhulp** benoodigd bij Juffrouw SCHOTTE, Langendelft.

Een **Kruideniersjongen,** [illegible] jaren, benoodigd bij GOETZEE, Groote Markt.

TER DRUKKERIJ VAN DE ERVEN ABRAHAMS, MIDDELBURG.

BIJVOEGSEL

van de Middelburgsche courant.

Dingsdag 8 november 1859.

(Vervolg van het verslag der zitting van de provinciale staten van 5 november).

Hierop deelt de voorzitter mede dat gedeputeerde staten, overwegende de bedenkingen welke het ontwerp heeft ontmoet, hebben besloten het in te trekken, doch dat zij niet geacht willen worden de zaak te laten varen, maar haar nader tot een punt van ernstige overweging zullen maken en dien aangaande, zoo mogelijk in de aanstaande zomervergadering, den uitslag zullen mededeelen.

Deze mededeeling wordt aangenomen voor kennisgeving.

Bij monde van den heer Kakebeeke wordt gelijk verslag uitgebragt omtrent het voorstel van gedeputeerde staten om aan de gemeente Brouwershaven een subsidie van f 8000 uit de provinciale kas toe te zeggen, voor het geval die gemeente er toe overgaat om de op f 38,830 geraamde verbetering van hare haven en bouwing eener nieuwe spuisluis als gemeentewerk te ondernemen.

Uit dit verslag blijkt dat men zich in eene afdeeling met het voorstel kon vereenigen, doch het plaatselijk en provinciaal belang tegenover het rijksbelang volgens sommige leden was geacht niet zoo belangrijk te zijn. In de beide andere afdeelingen vond men vrij algemeen bezwaar in de toekenning van een subsidie ten bedrage van bijna een vierde gedeelte der kosten, terwijl bij een vroeger gedaan voorstel slechts eene provinciale bijdrage ten bedrage van een achtste deel werd verlangd. Voorts werd ook de geblekene ongezindheid der gemeenten Rotterdam en Dordrecht om iets bij te dragen en de betrekkelijk geringe bijdrage van Schiedam met leedwezen opgemerkt.

De beraadslagingen over dit voorstel (hetwelk gedeputeerde staten ongewijzigd lieten) dadelijk geopend zijnde, verklaart de heer J. L. de Jonge dat hij voor zich aanvankelijk gunstig omtrent dit voorstel was gestemd, en wel omdat, moge ook de provincie Zuidholland en vooral hare voornaamste handelsplaatsen, belang bij de voorgestelde verbetering hebben, zij toch hoofdzakelijk strekt in het belang eener gemeente van dit gewest. Intusschen is den spreker nader gebleken uit het te dezer zake vroeger voorgevallene, dat de bedoelde herstelling slechts is een palliatief; spreker zou gaarne de verbetering zoo mogelijk op eene radicale wijze zien geschieden, maar hij erkent dat de kosten daarvan te hoog zijn. Hij vindt echter bezwaar om de uitvoering te bevorderen van een werk, hetwelk niet aan het doel zal beantwoorden en na korten tijd onvoldoende zou bevonden worden. Intusschen moet hij erkennen dat de toestand van de haven zeer dringend voorziening vereischt.

De heer Cau wenscht twee punten uit het algemeen verslag toe te lichten. Zij zijn 1. het oordeel van twee afdeelingen dat het ten deze niet zoo zeer een provinciaal belang geldt, en 2. dat de gemeente Brouwershaven zelve geen voldoend offer brengt. Spreker wijst er op, dat bedoelde haven de eenige in het midden gelegene aan de noordzijde van het eiland Schouwen is, zoo dat het noordelijk deel van dit eiland daarbij groot belang heeft voor den uitvoer der landbouwproducten. Ten anderen doet de gemeente Brouwershaven met het verleenen eener bijdrage van f 6000 al wat zij kan, vooral ook als men ziet op de meerdere kosten van onderhoud welke later door dit werk te haren laste zullen komen. Spreker moet intusschen verklaren dat hij onbevoegd is te beoordeelen de verhouding tusschen het belang van het rijk, de provincie en de gemeente, zoo dat hij niet weet of het cijfer van f 8000, uit dat oogpunt, billijk is te noemen.

De heer Lantsheer wenscht zijne afkeurende stem van het voorstel te motiveren, en wel om eene reden, die hij nog niet heeft hooren uiteenzetten. In 1857 is ter zelfder zake in deze vergadering sprake geweest van een drieledig plan. Destijds verklaarden gedeputeerde staten en de regering zich voor eene radicale verbetering en noemde men o. a. het thans door de gemeente op te volgen plan een ondoeltreffend palliatief. Hij kan zich niet voorstellen dat wat destijds afgekeurd werd, thans goed is te achten, en moet zich dus tegen het voorstel verklaren.

De heer Moolenburgh geeft den vorigen spreker toe dat in 1857 is aangedrongen op eene radicale verbetering, als verre verkieselijk boven de andere plans. Daarbij mag echter niet uit het oog verloren worden dat de gemeente Brouwershaven toen geheel andere vooruitzigten had. Zij koesterde nog de hoop op de daarstelling van een dok, en had ook de kans op eenen spoorweg nog geenszins opgegeven. In dat dok zouden groote schepen moeten binnenloopen; van daar dat men destijds het grootste plan aanbeval, in verband met die werken, en in de hoop op eene belangrijke rijksbijdrage.

Tot hiertoe heeft men zich echter in zijne verwachtingen te leur gesteld gezien, en de toestand is onhoudbaar en nadeelig voor de plaats, voor de scheepvaart en den landbouw in het algemeen. Bij de overtuiging dat men niet bij magte zal zijn om de radicale verbetering te bestrijden, en eenige verbetering onmogelijk kunnende uitblijven, tracht men thans deze te verwezenlijken. De erbarmelijke toestand, zegt spreker, is zoo overbekend, dat ook de eerste spreker dit moest toestemmen, hoewel niet gunstig voor dit voorstel gestemd, en bij die zekerheid zal men wel niet aarzelen hulp te verleenen, dewijl vroeger dikwijls provinciaal subsidie voor meer lokale belangen is verstrekt. Wat de bijdrage van f 6000 der gemeente zelve betreft, zij is, zoo al niet boven hare krachten, al wat men met den besten wil kan doen. Spreker zal zich dus gaarne voor het voorstel verklaren.

De heer Fokker verdedigt het voorstel namens gedeputeerde staten. Hij wijst er al aanstonds op dat men ter juiste beoordeeling daarvan, zich moet plaatsen op hun standpunt. Tot vóór korten tijd vleide de gemeente Brouwershaven zich aldaar voor rijks rekening een groot werk te zien daargesteld. Die pogingen zijn mislukt. Slechts vóór weinig tijds is bij gedeputeerde staten een nader schrijven ontvangen, waaruit bleek dat de regering ongezind is deze verbetering te bekostigen; ook als provinciaal werk is men niet gezind het te ondernemen, en de gemeente moet zonder bedenking op de eene of andere wijze spoedig geholpen worden. De toestand der haven is zeer treurig; de nog bestaande spuisluis is reeds moeten worden afgedamd als gevaarlijk voor inundatie, zoo dat de haven allengs toeslikt. Thans mag het de vraag niet meer zijn: is het radicale plan beter? Daartoe bestaat toch geene mogelijkheid, en gedeputeerde staten zijn overtuigd dat met het thans bedoelde plan de gemeente zeer goed en doeltreffend zal geholpen worden. Er zal een nieuwe spuisluis aan den elleboog der haven gelegd worden, en als deze voldoende capaciteit bezit, zal zij de haven op genoegzame diepte kunnen houden, zoo al niet voor groote koopvaardijschepen, dan toch voor ligters, om bij ongunstig weder binnen te loopen, voor de vaartuigen van het loodswezen en die van de administratie der belastingen, en bovenal ook, zoo als de heer Cau opmerkte, als uitweg voor de landbouwproducten.

Gedeputeerde staten kunnen niet denken dat de staten ongezind zouden bevonden worden om thans deze gemeente, als zoo vele anderen te gemoet te komen. De plaats zelve doet inderdaad wat in haar vermogen is en het geldt voor haar eene levenskwestie. Wat de bedenking van den heer Lantsheer betreft, merkt spreker op dat in 1857 dit plan geenzins onaannemelijk is genoemd, maar weinig afdoende in vergelijking van het radicale plan. Overigens meent spreker zich ten opzigte van het provinciaal belang te mogen refereren aan het daaromtrent door de tweede en derde sprekers aangevoerde.

De heer J. L. de Jonge komt op het door hem gesprokene terug, hetwelk hij meent dat niet juist begrepen is. Hij ontkent geenszins het provinciaal belang. Had hij geweten wat thans tot toelichting der geheele zaak is gezegd, dan zou hij geheel anders geoordeeld hebben. Reeds in de afdeelingen noemde hij de bijdrage van Brouwershaven aanzienlijk en een grooter offer boven hare krachten. Hij heeft met het woord palliatief ook niet willen zeggen dat hij dit voorstel volstrekt onbruikbaar acht, maar hij zou eerder voor eene radicale herstelling gestemd zijn. Bij die gezindheid zal men wel niet onderstellen dat hij, die het meerdere bij voorkeur zou toekennen, onwillig is het mindere te verstrekken, wanneer de betrokkenen dit nuttig achten. Volgaarne zal hij thans het voorstel ondersteunen.

De heer Lantsheer komt mede andermaal op het door hem aangevoerde terug. Hij gaat de geschiedenis dezer zaak na, en gelooft dat men haar thans op een verkeerd terrein brengt. De goede gezindheid dezer vergadering is ten deze reeds vroeger gebleken, maar spreker blijft met den heer Fokker van gevoelen verschillen omtrent het oordeel, in 1857 uitgebragt over het thans te volgen plan. Ofschoon geen deskundige, zegt hem de rede dat een in 1857 door den hoofdingenieur, het ministerie van binnenlandsche zaken en gedeputeerde staten afgekeurd plan, toch wel niet eensklaps nu doeltreffend zal geworden zijn. En spreker gelooft uit de destijds gewisselde stukken niet alleen te moeten opmaken dat men dit plan minder voldoende, maar zelfs dat men het absoluut slecht achtte. Wanneer hij alzoo tegen het voorstel stemt, is dit niet uit geringere zucht om Brouwershaven te helpen of ontkenning van het provinciaal belang, maar bij gebreke van gemoedelijke overtuiging dat de gelden tot een werkelijk nuttig en proefhoudend plan zullen besteed worden.

De heer Fokker erkent even zeer geen waterbouwkundige te zijn, maar hij herhaalt dat in de gegevene omstandigheden dit plan het eenige uitvoerbare is. Hij wil hierbij intusschen bevoegen dat de plannen wel zijn ontworpen, maar nog wel behoorlijk zullen onderzocht worden, en de provinciale fondsen zullen in geen geval verstrekt worden vóór dat de ontbrekende fondsen mede gedekt zijn en gedeputeerde staten de volledige overtuiging hebben van het nuttige en doeltreffende van het werk.

De heer Vis verklaart mede bezwaren tegen het voorstel te hebben. Hoewel zeer gezind de betrokkene gemeente te helpen, kan hij niet beoordeelen of het plan goed is, maar als hij nagaat dat waarschijnlijk f 18,000 moest besteed worden voor uitdieping en men dus voor het eigenlijke werk der sluis slechts f 15,000 zal over hebben, meent hij dat laatstgenoemde zoo geringe capaciteit zal hebben dat er weinig heil van te wachten is.

De beraadslagingen worden alsnu gesloten, en daarop het voorstel in omvraag gebragt en aangenomen met 25 tegen 12 stemmen.

(Tegen stemden de heeren Vader, van den Bosch, Mazure, Blaaubeen, Bybau, Kakebeeke, Pierssens, de Smidt, Benteijn, Lantsheer, Vis en de Jonge van Ellemeet).

Hierop wordt bij monde van den heer Sprenger uitgebragt het algemeen verslag over het voorstel van gedeputeerde staten tot vaststelling van een tarief van reis- en verblijfkosten voor de provinciale veeartsen. [Dit tarief behelst, behoudens eenige toelichtingen, de artikelen: Voor ieder bereisd uur, zoo heen als terug f 0,45; voor verblijfkosten per dag f 4,—].

Daar tegen zijn geene bedenkingen ingebragt, doch eene gewijzigde redactie der toelichtingen voorgesteld, waarmede de voorzitter verklaart dat gedeputeerde staten zich vereenigen.

De heer Vader levert nog een schriftelijk en behoorlijk ondersteund voorstel in, strekkende om te dier plaatse in stede van de woorden „die een of meer nachten buiten zijne standplaats heeft vertoefd, erlangt insgelijks voor den dag der terugkomst de helft der verblijfkosten" te lezen „die een of meer nachten buiten zijne standplaats heeft *moeten vertoeven*," enz.

De voorzitter doet opmerken, zonder zich tegen die wijziging te verklaren, dat de redactie woordelijk is gevolgd naar het koninklijk besluit van den 15 december 1849 (staatsblad no. 62).

Nadat de heer van den Bosch had opgemerkt dat er bij opvolging van het denkbeeld van den heer Vader nog meer soortgelijke wijzigingen te maken zijn, terwijl de heer Bybau het onnoodig acht, vooral omdat de declaratien der veeartsen aan het oordeel van gedeputeerde staten moeten worden onderworpen, is de door den heer Vader voorgestelde wijziging in stemming gebragt en verworpen met 33 tegen 4 stemmen. (Voor stemden de heer Vader, Hammacher, W. M. H. de Jonge en de Jonge van Ellemeet).

Het voorstel van gedeputeerde staten is daarna met algemeene stemmen aangenomen.

De openbare zitting wordt hierop voor een kwartier uurs geschorst.

Bij de hervatting wordt door den heer Pierssens het algemeen verslag uitgebragt op het voorstel van gedeputeerde staten betrekkelijk de te verleenen renteloozе voorschotten voor wegenverbetering.

Hieruit blijkt dat het voorstel algemeen is goedgekeurd, behoudens eenige beschouwingen en de uitgedrukte wensch dat er maatregelen worden genomen om aan meerdere aanvragen te kunnen voldoen.

Dit onderwerp dadelijk in beraadslaging gebragt zijnde, herinnert de heer Hammacher dat hij in de najaarsvergadering van 1858 het voorstel deed om de som tot het verstrekken van renteloozе voorschotten te verhoogen, door het sluiten eener geldleening, welk denkbeeld geen ingang mogt vinden, doch met genoegen hoorde hij toen de opmerking des voorzitters dat de daarover gevoerde discussien geenszins zouden verloren zijn. Spreker verwijst naar de provinciale huishoudelijke begrooting voor 1860, hoofdstuk VIII art. 17 der uitgaven en het geen daaromtrent in de memorie van toelichting gezegd is, namelijk: dat f 16,673.40 wordt afgelost van de vroeger verstrekte voorschotten en dit bedrag alzoo weder beschikbaar is, doch dat met het oog op de in de najaarsvergadering van 1858 gevoerde beraadslaging, voor het geval dat meer werd aangevraagd, in overweging zou genomen worden om dien post te verhoogen.

Ten aanzien der voordragt zegt spreker dat hij het zou betreuren als de aanvraag van de heeren Carpreau en Lippens voor begrinding van den weg van de Drie schouwen bij Axel naar de grens in de rigting van Moerbeke ad f 10,000, onuitgevoerd moest blijven, daar zij in verband staat met verlenging van dien weg in Belgie. Spreker treedt vervolgens in eenige bijzonderheden, zoo ten betooge ook van de noodzakelijkheid der begrinding van den weg van den Nieuwlandschen molen aan den grindweg van IJzendijke naar Biervliet tot in den Hoofdplaatpolder, als om te wijzen op de behoefte om den lust tot wegsverbetering niet uit te dooven door uitstel.

De voorzitter verklaart hierop niets terug te nemen van wat hij in 1858 te dezer zake heeft gezegd, en hij geeft de verzekering dat de destijds gevoerde discussie bij gedeputeerde staten geens-

zins is verloren gegaan. De reden waarom thans geene uitbreiding aan de ondersteuning is gegeven, is deze: eene geldleening zou noodig zijn, en vóór het aangaan van nieuwe schulden, moest de behoefte blijken. Nu zijn de aanvragen om renteloze voorschotten zóó laat ingekomen, dat men aanvankelijk dacht nog geld te veel beschikbaar te zullen hebben, en toen eindelijk de aanvragen op het uiterste tijdstip inkwamen, was er voor gedeputeerde staten geen tijd meer beschikbaar om een zoo veel omvattend financieel plan behoorlijk te ontwerpen. Aldus hebben de aanvragers het aan zich zelven te wijten als men ze nu nog niet helpen kan. Hierop wordt in omvraag gebragt om:

1. uit de fondsen van 1860: *a.* aan de heeren A. B. Carpreau en M. A. Lippens, voor de verbetering van den weg van Aardenburg naar de grens, een voorschot toe te kennen van f 12,000; *b.* verder aan het gemeentebestuur van Neuzen, een van f 2825, en *c.* aan dat van Sas van Gent, een van f 2025, te zamen f 16,850;

2. gedeputeerde staten te magtigen om, voor zoo veel noodig, de som van f 176,60, welke de alzoo te verleenen voorschotten meer zullen bedragen dan de begrootingspost, te bestrijden uit den post voor onvoorziene uitgaven;

3. hen tevens te magtigen om, in geval het gemelde voorschot van f 12,000 onverhoopt niet mogt worden aanvaard, alsdan dat van f 10,000 te verleenen, hetwelk voor den weg in de rigting van Moerbeke is gevraagd.

Nadat de vergadering eerst die onderdeelen had goedgekeurd, wordt het geheel mede met algemeene stemmen aangenomen.

Alsnu wordt bij monde van den heer Bybau gelijk verslag uitgebragt over het voorstel om gedeputeerde staten te magtigen uit den post voor onvoorziene uitgaven der begrooting voor 1860 te beschikken over hoogstens f 3000 voor de inrigting der veerdammen bij Kortgeen en Wolfaartsdijk tot pontdammen.

Bij de dadelijke behandeling daarvan levert de heer Uyttenhooven een zeer uitvoerig betoog; waarbij hij voorop stelt een groot voorstander te zijn van verbetering der communicatiemiddelen, doch ten aanzien van dit voorstel, hetwelk hem aanvankelijk toelachte, zoodanige bezwaren ontmoet te hebben dat hij er in gemoede zijne stem niet aan kan schenken. Hij gaat de geschiedenis van deze veeren na en vermeent daaruit te ontwaren dat eensdeels de bediening van het veer met eene pont ongeschikt zal blijken te zijn, en zal het werk en ook het onderhoud, zijns inziens, meer kosten dan geraamd is. Daarom gelooft spreker dat in de dienst vermoedelijk met hengsten of hoogaartsen beter te voorzien ware. Aangezien hij alzoo niet kan inzien dat de uitgaaf werkelijk nut zal stichten, gelooft hij er zijne stem aan te moeten onthouden en verwijst hij op de pligtmatige zuinigheid in het gebruik der provinciale fondsen, vooral nu van de provincie in gevolge de wet op het lager onderwijs wederom vrij gewigtige offers zullen geeischt worden.

De heer van Citters beantwoordt den vorigen spreker. Hij zal de geschiedenis dier veerdammen niet ophalen. Daarover is in deze vergadering reeds zoo vaak gesproken, dat de namen alleen reeds eenige agitatie veroorzaakten. Alleen zal hij herinneren dat in 1850, toen de gemeenten in Noord Beveland reeds hare bijdragen verstrekt hadden voor deze werken, de vergadering terugdeinsde voor de destijds op f 11,000 geraamde kosten. Eindelijk is, als het ware schoorvoetend, besloten tot het maken van verbeterde aanlegplaatsen. Deze nu zijn thans uitmuntende grondslagen om geheele pontendammen daar te stellen. Wat eene vroeger gebezigde pont betreft, herinnert spreker dat zulks een zeilpont was. Volgens het oordeel van deskundigen, en wat meer zegt van den veerman, die bereid is zich zelf eene pont met toebehooren aan te schaffen, te bedienen en te onderhouden tegen eene bijdrage van f 250 's jaars, en die er dus geldelijk bij zal betrokken zijn, zal in de dienst zeer goed met een pont kunnen voorzien worden. Voorzeker zijn de meeste veeren op enkele tijdstippen met de beste vaartuigen niet te passeren, maar dat is nimmer te voorkomen. Ofschoon hetgeen de vorige spreker ter aanbeveling van zuinigheid zeide, mag dit echter niet afschrikken van eene nuttige uitgaaf in het belang der twee betrokkene eilanden. Eindelijk, is met hoogaartsen de inlading van vee dikwerf gevaarlijk.

De heer Verhagen beaamt grootelijks het door den heer van Citters aangevoerde. Hij moet zijne verwondering betuigen dat de eerste spreker, zijne rede aanvangende met betuiging zijner gezindheid om de communicatiemiddelen te verbeteren, het onderwerpelijk voorstel zoo tot in alle bijzonderheden bestrijdt. Wanneer diens gevoelen steunt op het oordeel van deskundigen, gelooft spreker dat daartegen een welgewikt voorstel van gedeputeerde staten ruimschoots kan opwegen. Eene pont vermeent hij voorts dat nergens waar zij gebruikt wordt hinderlijk is voor de scheepvaart. Hij meent alzoo in al het door den eersten spreker aangevoerde een bewijs te zien tegen de stelling welke deze in den aanvang zijner rede verkondigde. Ten slotte betoogt hij het billijke om de bedoelde eilanden te gemoet komen, en wederlegt hij de ten deze gehechte beteekenis aan bezuiniging.

De heer Snijder verklaart in geenen deele de door den heer Uyttenhooven aangevoerde bezwaren gegrond te achten. Tegen het gebruik van hoogaartsen merkt hij op dat, behoudens het gevaar bij inlading en wanneer er aan de veeren geen hoofd is, die schepen alleen bij hoogwater bruikbaar zijn. Bij het bestaan der vorige pont waren de wegen vooral op Noordbeveland zeer slecht. Spreker eindigt met te zeggen dat hij het voorstel zeer toejuicht, terwijl hij de geldelijke opoffering gering acht.

De heer Vader acht het als bewoner eener gemeente in de nabijheid van het aan te leggen ponteveer niet kiesch veel tot aanprijzing van het voorstel te zeggen. Hij gelooft dat de rede van den heer Uyttenhooven gegrond is op een geheel verkeerd denkbeeld. Na de gegronde wederleggingen door de vorige sprekers wil hij alleen herinneren dat de voormalige pont vóór 33 jaren bestond bij veel slechter wegen, toen de geest van verbeterde gemeenschap als het ware nog niet ontwaakt was.

De heer Bybau vereenigt zich hiermede geheel en merkt alleen nog op, ten aanzien van het gebruik van hengsten of hoogaartsen, zoo als te Stavenisse en aan het Sloe, dat hij zich overtuigd houdt, dat men ook daar gaarne ponten zou bezigen wanneer de localiteit dit slechts veroorloofde.

De voorzitter zegt er hoogen prijs op te stellen dat in deze ook zijne meening bekend worde. Hij ziet toch in dit onderwerp niet alleen de vraag of er tusschen Kortgeen en Wolfaartsdijk zeker veer zal worden daargesteld, maar hij acht daaraan eene groote beginsel-kwestie verbonden. Dit gewest verkeert, bij al het goede dat het bezit, in een geïsoleerden toestand, en dat wel in een tijdperk dat het over de geheele wereld wordt erkend, dat men zich niet meer isoleren maar door aansluiting en verbetering van gemeenschap in verbinding met anderen stellen moet.

Dat wordt ook hier begrepen; van daar de krachtige stem uit dit gewest opgegaan waar sprake is van spoorwegen; van daar de bevordering van inwendige verbetering van wegen. In het thans besproken voorstel nu, ziet de voorzitter eene eerste proeve of die zelfde zucht ook op deze wijze zal worden toegepast op de gemeenschapsverbetering tusschen de eilanden. Wat de groote communicatiemiddelen buiten de provincie betreft, — deze liggen buiten de magt der staten, maar het staat in hunne magt de gemeenschap inwendig te verbeteren. Daarom acht spreker het belangrijk dit ontwerp als eene eerste proeve te bekrachtigen. Indien de staten hieraan hunne goedkeuring schenken, zal verder kunnen worden overwogen hoe op andere punten welligt de zelfde beginselen nog zijn toe te passen. De voorzitter verklaart voorts een vriend van bezuiniging te zijn, maar de ware zuinigheid bestaat niet in schroom om eene nuttige uitgave te doen; dat ware zeer misplaatste of liever geene zuinigheid. Uit dit gezigtspunt moet hij het voorstel van gedeputeerde staten ten sterkste ondersteunen, terwijl hij eindigt met den heer Uyttenhooven te wijzen op eene misvatting toen deze de meerdere onderhoudskosten ten laste der provincie f 150 noemde, hetwelk slechts f 50 is, en dien spreker voorts herinnert dat het in deze niet een geheel nieuwen aanleg maar alleen eene veranderde inrigting geldt.

[Deze rede van den voorzitter is met levendig applaudissement, zoowel van de vergadering als van de tribune, begroet.]

De heer Uyttenhooven verklaart hierop dat hij wist zich op een gevaarlijk terrein te wagen, toen hij zijne bezwaren kenbaar maakte tegen dit voorstel. Hij zal onbeantwoord laten wat door sprekers na hem als hunne bijzondere zienswijze is uiteen gezet; hij eerbiedigt die bij ieder en verwacht dat men het ook de zijne zal doen. Ten aanzien der zaak zelve wil hij nog aan het lid van gedeputeerde staten antwoorden dat zijns inziens de verbindtenis van den veerman geen zekerheid oplevert. De dienst op de Wester Schelde heeft geleerd dat de primitieve raming vaak door de ondervinding wordt gelogenstraft. Spreker zegt het volkomen eens te zijn met de door den voorzitter aan zuinigheid gegevene beteekenis, maar het is juist de overtuiging dat deze gelden doeltreffend zullen worden aangewend, welke hem ontbreekt. Geldt het besproken ontwerp voor eene proeve, dan zal niets hem aangenamer zijn dan dat de uitkomst zijne vreeze beschaamt.

De heer van Citters betuigt allen eerbied te hebben voor het persoonlijk gevoelen van den laatsten spreker, en hij juicht het toe dat deze zich door niets laat afschrikken om zijne meening rondborstig bloot te leggen, ook waar die in strijd is met het vrij eenstemmig gevoelen van anderen. Voorts wil hij alleen er nog op wijzen dat de verbindtenis van den veerman niet kan geacht worden zonder groote beteekenis te zijn, omdat die daarbij toch een betrekkelijk groot geldelijk verlies zou kunnen lijden.

De heer van den Bosch zegt te regt de opmerking gehoord te hebben, dat er moed toe behoort zijn gevoelen te uiten, wanneer dit in strijd is met dat der meerderheid. En toch moet spreker verklaren veel der bezwaren van den heer Uyttenhooven te deelen en tegen het voorstel te zullen stemmen.

Het voorstel van gedeputeerde staten wordt hierna aangenomen met 35 tegen 2 stemmen (van de heeren Uyttenhooven en van den Bosch.)

Aan de orde is het algemeen verslag over het voorstel betrekkelijk het adres van de gemeente Sint Anna ter Muiden, om te gemoetkoming in de kosten van het lager onderwijs, uitgebragt bij monde van den heer J. L. de Jonge.

De beraadslaging hierover geopend zijnde, wordt door den heer Cau er op gewezen dat hij, hoezeer in deze van de noodzakelijkheid overtuigd, dit voorstel beschouwt als eene eerste schrede op een langen weg, den staten ter bewandeling voorgeschreven door de wet op het lager onderwijs. Hij acht daarom van belang voorzigtig te zijn en wenscht bij de toekenning van eenig subsidie bepaald te zien dat telken vijf jaren de behoefte aan voortdurende ondersteuning nader zal onderzocht worden.

De heer F. van Deinse acht die bepaling overbodig, daar immers telken jare bij de vaststelling der begrooting iedere post aan de goedkeuring wordt onderworpen.

De heer Cau vermeent intusschen dat uit het voorstel blijkt dat zoo lang een door de gemeentegenoten renteloos voorschot aan de provincie niet is afgelost, door het rijk en de provincie zamen f 260 voor onderwijskosten zal worden bijgedragen.

De heer Buteux licht het voorstel namens gedeputeerde staten toe. Hij wijst op het voorschrift van art. 36 der onderwijswet en verzekert dat, mogten de financien der gemeente verbeteren, daarin nader wijziging te brengen is.

De heer Cau, verlof bekomen hebbende om ten derden male het woord te voeren, verklaart zijne bezwaren opgelost te zien wanneer de zaak administratief zoo begrepen wordt.

De voorzitter meent te moeten opmerken dat, zoo uit het verslag als uit het gesprokene, schijnt te blijken dat men zich de zaak voorstelt als of thans reeds toekenning van subsidie geschiedt. Dit is echter het geval niet, en het voorstel strekt alleen om eene berekening te leveren, ten bewijze dat de gemeente zelve niet meer dan f 425 tot het onderwijs kan bijdragen. Het aandeel door de provincie en het rijk te dragen, moet echter nog nader blijken. Overigens is die berekening geschied met het oog op den tegenwoordigen toestand. Zoodra deze óf verbetert óf nog ongunstiger mogt worden, zal hierop natuurlijk worden teruggekomen.

Het voorstel van gedeputeerde staten wordt hierna met algemeene stemmen aangenomen.

Bij monde van den zelfden heer wordt verslag uitgebragt omtrent het voorstel ter te gemoetkoming van de gemeente Zuidzande in de kosten van daarstelling van een nieuw schoollokaal en van aankoop eener onderwijzerswoning, strekkende om de regering te adviseren dat die gemeente in deze op f 6000 te ramen kosten zelve f 3000 kan bijdragen.

Dit voorstel dadelijk in behandeling genomen en door niemand het woord gevoerd zijnde, wordt aangenomen met 36 stemmen tegen 1 (van den heer de Lange.)

Hierop wordt gelijk verslag uitgebragt door den heer Hombach omtrent het voorstel van gedeputeerde staten om afwijzend te beschikken op een adres van J. Dirkse c. s., wijziging verlangende in het reglement tot uitoefening der jagt en visscherij, voor wat betreft de wijdte der mazen van het kruisnet.

De heer Verhagen wijst op het wenschelijke om duidelijk uitgemaakt te zien hoe de wijdte der mazen wordt gemeten. Immers, terwijl sommigen dit doen over de grootste lengte van knoop tot knoop, beweren eenige rijksveldwachters dat de diagonaal van de maas, als vierkant, moet genomen worden. Hij acht zulks van belang voor de betrokkenen.

Nadat door den heer Buteux verklaard is dat de meting over de grootste lengte behoort te geschieden, bevestigt de voorzitter zulks, onder toezegging dat de heer procureur-generaal zal worden uitgenoodigd zijnen ondergeschikten daarop opmerkzaam te maken.

Het voorstel wordt met algemeene stemmen aangenomen.

Eindelijk wordt bij monde van den zelfden heer uitgebragt het verslag omtrent het voorstel tot aanvulling van art. 2 van het provinciaal reglement op de uitoefening der jagt en visscherij.

Dit voorstel, strekkende om ter voorkoming van verwikkeling te verklaren, dat „visschtuigen onder eene andere benaming bekend, doch bij besluit van gedeputeerde staten verklaard tot een der opgenoemde te behooren, worden gehouden in het artikel te zijn opgenomen,” heeft alleen een voorstel om de redactie eenigzins te wijzigen uitgelokt.

De voorzitter deelt mede dat gedeputeerde staten zich daarmede vereenigen, en daarop wordt het zonder discussie met algemeene stemmen goedgekeurd.

Hiermede alle te behandelen punten afgeloopen zijnde, wordt besloten gedeputeerde staten te magtigen om op de genomene besluiten, voor zoo veel noodig, de koninklijke goedkeuring aan te vragen, en de resumtie der tegenwoordige notulen aan dat collegie op te dragen.

De najaarsvergadering wordt daarop door den voorzitter in naam des konings gesloten.

TER DRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.